

V E N D I M
Nr.354, datë 28.7.1999

“NË EMËR TË REPUBLIKËS”

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë të përbërë:

Thimjo Kondi	Kryesues
Vladimir Metani	Anëtar
Agron Lamaj	“
Artan Hoxha	“
Vitore Tusha	“
Nikoleta Kita	“
Natasha Sheshi	“
Vladimir Bineri	“
Vangjel Kosta	“
Ylvi Myrtja	“
Tefta Zaka	“
Bashkim Caka	“
Metush Saraçi	“
Zamir Poda	“

në seancën gjyqësore të datës 28.7.1999, mori në shqyrtim çështjen penale Nr.157, që i përket:

TË PANDEHUR: ADRIATIK GJATA

AKUZA: Dezertim dhe shpërdorim armatimi nenet 94/2 dhe 62/2 të K.P.U.

Gjykata Ushtarake Korçë me vendimin Nr.23, datë 18.12.1998, ka vendosur:

Deklarimin fajtor të pandehurit Adriatik Gjata për veprën penale të dezertimit të kuadrit ushtarak në kohë të gjendjes së jashtëzakonshme sipas nenit 34/2 i K.P.U. dhe e ka dënuar me 5 vjet burgim.

Deklarimin fajtor të tij për veprën penale të shpërdorimit të armatimit në të njëjtat kushte, neni 62/2 i K.P.U. duke e dënuar me 5 vjet burgim. Në bashkim të dënimit sipas nenit 55 të Kodit Penal e ka dënuar përfundimisht me 5 vjet burgim.

Mbi ankimin e mbrojtësit të caktuar kryesisht të të pandehurit të deklaruar dhe gjykuar në mungesë, Gjykata Ushtarake e Apelit Tiranë me vendimin Nr.122, datë 22.3.1999, ka prishur vendimin e mësipërm dhe ka pushuar gjykimin për të dyja veprat, me arsyetimin se ato janë amnistuar sipas ligjit Nr.8202, datë 27.03.1997 “Për Amnistinë”.

Kundër vendimit të gjykatës së Apelit është ushtruar rekurs nga prokurori ushtarak i apelit i cili parashton se vendimi është i kundërligjshëm përse i përket pushimit të gjykimit për krimin e shpërdorimit të armatimit pasi ai ka vazhduar edhe pas përfundimit të efekteve të ligjit për amnistinë dhe gjykata e ka aplikuar gabim atë, ndërkohë që pranohet i drejtë në rekurs pushimi i gjykimit për krimin e dezertimit. Shkak tjetër i ngritur për prishjen e vendimit të apelit është moslegjitimimi i mbrojtësit të caktuar kryesisht për të ankimuar vendimin në apel, duke ju referuar për këtë nenit 410/2 të K.P.P.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË

Pasi dëgjuan relacionin e anëtarit Vladimir Metani, prokurorin që kërkoi prishjen e vendimit dhe pasi shqyrtuan çështjen në tërësi,

V Ë R E J N Ë:

Vendimi Nr.12, datë 22.3.1999 i gjykatës Ushtarake të Apelit Tiranë, është rrjedhojë e

zbatimit të gabuar të ligjit e për këtë shkak duhet të prishet.

Gjykimi në shkallë të parë i çështjes rezulton se është bërë pa praninë e të pandehurit, i cili është deklaruar më parë nga ajo gjykatë, si person që nuk gjendet.

Sipas neneve 141 dhe 351 të Kodit të Procedurës Penale, procedohet me gjykimin në mungesë, atëhere kur mungesa është deklaruar me vendim të gjykatës për shkak të mosgjethjes, largimit vullnetar, apo fshehjes së të pandehurit. Në të gjitha rastet e deklarimit të mungesës, autoriteti procedues detyrohet t'i caktojë të pandehurit mbrojtës kryesisht atëhere kur nuk ka mbrojtës të zgjedhur ose të pranuar prej tij. Që nga ky moment, të gjitha njoftimet e organit procedues për të pandehurin i komunikohen mbrojtësit të caktuar i cili përfaqëson të pandehurin gjatë hetimit paraprak dhe në gjykimin e shkallës së parë.

Në vështrim të nenit 140 të Kodit të Procedurës Penale, njoftimi i të pandehurit të gjykuar në mungesë për shkak se nuk gjendet apo të deklaruar në mungesë respektivisht neni 141 dhe 351 i K.P.P. sipas radhës bëhet në banesën e tij, vendin e punës, vendbanimin e përkohshëm, ose në vendin ku qëndron më shpesh, duke i dorëzuar aktin personave që bashkëjetojnë me të, fqinjët ose një personi që punon me të pandehurin.

Kur njoftimi nuk mund të realizohet në këtë mënyrë, atëhere akti që do të njoftohet, që në rastin konkret është vendimi i gjykatës së shkallës së parë, depozitohet në njësinë administrative ose vendit ku banon ose punon i pandehuri. Lajmërimi i depozitimit, afishohet në portën e shtëpisë së të pandehurit ose në vendin e tij të punës. Ndërsa në rastin e të pandehurit që i fshihet ndjekjes penale ligji parashikon njoftimin e tij nëpërmjet dorëzimit të aktit që njoftohet, mbrojtësit të tij dhe kur nuk ka të tillë, nëpërmjet mbrojtësit të caktuar kryesisht.

Kryerja e të gjitha kërkesave ligjore lidhur me njoftimin e të pandehurit që procedohet e gjykohet në mungesë, presupozon se i pandehuri ka marrë njoftim për çështjen penale që ka në ngarkim apo për vendimin e gjykatës lidhur me të. Duke u konsideruar ligjërisht i njoftuar për vendimin e dhënë në mungesë, të pandehurit i fillon edhe përlllogaritja afateve të ushtrimit të të drejtës së ankimit ndaj vendimit, që nga dita e njoftimit. Kalimi i këtyre afateve pa u ushtruar e drejta e ankimit, i jep vendimit formë të prerë, i cili në rastin e mungesës ankimohet vetëm në kushte të caktuar ligjore.

Sipas dispozitave të K.P.P. i pandehuri që nuk është i mitur ose me të meta fizike e psiqike që e pengojnë të bëjë vetë mbrojtjen, ka të drejtë t'i drejtohet organit procedues vetë ose nëpërmjet mbrojtësit të zgjedhur apo të pranuar prej tij. Në nenin 407 të Kodit të Procedurës Penale përcaktohen rastet dhe mjetet e ankimit. E drejta e ankimit sipas paragrafit të tretë, i takon vetëm atij që ligji ia njeh shprehimisht, dhe kur ai nuk bën dallim ndërmjet palëve, kjo e drejtë i takon secilës prej tyre. Në harmoni me këtë vlerësohet edhe përcaktimi i nenit 50/1 të K.P.P., sipas të cilit, mbrojtësi ka të drejtat që ligji i njeh të pandehurit, përveç atyre që i rezervohen atij personalisht. Ligji procedural penal njeh një sërë të drejtash ekskluzive për të pandehurin, si e drejta për të zgjedhur ose pranuar mbrojtës, pranimi ose jo i veprës që i atribuohet, e drejta për të dhënë shpjegime, e drejta për t'u ankuar ndaj vendimeve të gjykatës, etj.

Sa më sipër gjen shprehje edhe në nenin 410/1 të K.P.P., kur përcaktohet se kundër vendimit gjyqësor i pandehuri mund të bëjë ankim vetë, ose nëpërmjet mbrojtësit të tij. Ndërsa, në rastin e gjykimin në mungesë, sipas paragrafit të dytë të këtij neni, kur i pandehuri nuk parashtron vetë të drejtën e ankimit, këtë të drejtë ligji ja njeh vetëm mbrojtësit të autorizuar posaçërisht për ushtrimin e saj. Autorizimi kërkohet të jetë "një akt përfaqësimi i lëshuar në format e kërkuara nga ligji". Pra ky akt, duhet të lëshohet personalisht nga vetë i pandehuri, vullneti i të cilit vërtetohet sipas rasti nga noteri ose organi që njeh ligji, dhe në të duhet të delegohet shprehimisht e drejta e ankimit ndaj vendimit gjyqësor. Në gjykimin e çështjes, i pandehuri Adriatik Gjata pasi është deklaruar në mungesë, është përfaqësuar me një mbrojtës të caktuar kryesisht nga organi procedues dhe jo nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij.

Aplikimi i kësaj të drejte të ankimit kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë prej mbrojtësit të caktuar kryesisht nga organi procedues, sikurse është pranuar në gjykimin e të pandehurit Adriatik Gjata, mohon të drejtën e të pandehurit për të ushtruar ose jo ankim ndaj vendimit të gjykatës, për faktin se mbrojtësi që ka bërë ankimin, nuk është zgjedhur apo

pranuar prej tij. Mbrojtja kryesisht, presupozon garantimin e një procedimi dhe gjykimi të drejtë, respektimin e të drejtave dhe lirive të të pandehurit në procesin penal, por kurrësi, disponimin tërësor mbi të drejtat që ai i njeh ligji. Vetëm në rastin kur një i pandehur është nën kujdestari, ligji parashikon që kujdestari ka të drejtë të bëjë çdo ankim që i takon të pandehurit, ndërsa në rastet e tjera, askush nuk mund të legjitimohet, pa patur pëlqimin e të pandehurit.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se në gjykimin në shkallë të parë, për shkak të garantimit të të drejtave të pandehurit në procesin penal, mbrojtësi i caktuar kryesisht merr të gjitha atributet e të pandehurit që gjykohet në mungesë dhe legjitimohet për bërjen e kërkesave dhe kundërshtimeve që lidhen me atë fazë gjykimi. Me dhënien e vendimit, mbrojtësi përfundon se qëni palë në gjykim e për pasojë, nuk gëzon më të drejtat që ligji ju njeh palëve në procesin penal. Ushtrimi i ankimit në gjykatën e Apelit nga mbrojtësi i të gjykuarit Adriatik Gjata, është bërë në kapërcim të të drejtave që i njeh ligji në këtë fazë të procedimit.

Nga ana tjetër të pandehurit të deklaruar në mungesë sipas nenit 351 të K.P.P., nuk i mohohet e drejta për të ankimuar një vendim të dhënë ndaj tij, por kjo duhet të aplikohet në formën e parashikuar me këtë rast nga dispozitat procedurale. Ai ka të drejtë, mbështetur me nenin 14 7/2 të K.P.P., të kërkojë rivendosjen në afat për të bërë ankim kur vërteton se nuk ka marrë dijeni për vendimin e dhënë dhe mbasi të jetë njohur kjo e drejtë, ai mund të bëjë ankim kundër vendimit, sipas rastit, në gjykatën e Apelit ose në Gjykatën e Lartë.

Kolegjet e Bashkuara çmojnë se gjykimi i çështjes nga Gjykata Ushtarake e Apelit Tiranë me ankim të mbrojtësit të caktuar kryesisht, jo vetëm është i kundërligjshëm, por mohon edhe të drejtën e të pandehurit që të ushtrojë vetë ose nëpërmjet mbrojtësit të besuar prej tij, të drejtat që i njihen me ligj. Ajo, në gjykimin e çështjes, duhej të zbatonte nenin 420/2 të Kodit të Procedurës Penale dhe të vendoste mospranimin e ankimit, për shkak se mbrojtësi nuk legjitimohet në bërjen e ankimit.

Shkaku i paraqitur në rekursin e prokurorit lidhur me moslegjitimimin e bërjes së ankimit nga ana e mbrojtësit të caktuar për gjykimin në apel sikurse u pranua më lart, çmohet se është i drejtë dhe i bazuar në ligj.

Ndërkohë, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin Nr.47 të datës 28.01.1999, kanë unifikuar praktikën gjyqësore dhe kanë njohur të drejtën e mbrojtësit të caktuar kryesisht për të ankimuar vendimet e dhëna në mungesë të të pandehurit. Ky vendim çmohet jo i drejtë, dhe praktika gjyqësore duhet të ndryshohet, jo vetëm për faktin se kështu mohohen të drejtat e të pandehurit në procesin penal, por edhe sepse njohja e kësaj të drejte mbrojtësit të caktuar, deformon dhe krijon anomali në vetë procesin penal.

PËR KËTO ARSYE

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenin 141/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe në nenin 441, germa "c" të Kodit të Procedurës Penale

V E N D O S Ë N:

Prishjen e vendimit Nr.12, datë 22.13.1999 të Gjykatës Ushtarake të Apelit Tiranë dhe pushimin e gjykimit në Gjykatën e Lartë.

Unifikimin e praktikës gjyqësore sipas arsytimit të mësipërm.